

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.57.325387>

УДК 342.951

О. І. Миколенко, докт. юрид. наук, професор, завідувач кафедри
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра адміністративного та господарського права
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: O.Mykolenko@onu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9755-9454>

ПОЛІТИКА, ДЕРЖАВНА ІДЕОЛОГІЯ ТА ЮРИДИЧНА НАУКА: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОДІЇ І ВЗАЄМОВПЛИВУ НА ПРИКЛАДІ НАУКИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

В статті розкрито особливості взаємодії та взаємовпливу один на одного політики, державної ідеології та юридичної науки на прикладі науки адміністративного права. Наголошено на тому, що значення науки адміністративного права не зводиться виключно до обслуговування державної ідеології з питань її реалізації та підвищення ефективності. Взаємодія і взаємовплив цих суспільно-державних явищ набагато складніший, але для того щоб їх розкрити, слід розглядати науку адміністративного права через призму уточнення об'єкту і предмету науки адміністративного права, що вже давно не робилося в комплексних дослідженнях в Україні. Запропоновано життєву філософію особистості визначати як набір цінностей, прагнень і орієнтирів, якими особа керується у повсякденному житті для виправдання своїх вчинків та бездіяльності у минулому та в умовах сьогодення, а також для обґрунтування своїх дій чи бездіяльності у майбутньому. Подібну життєву філософію (державну ідеологію) має і кожна держава як політико-територіальна організація суспільства, адже будь-яка суверенна держава має свій специфічний набір цінностей, інтересів, прагнень і орієнтирів, якими вона керується у повсякденному житті як у внутрішньодержавній політиці, так і у міждержавних відносинах.

Ключові слова: політика, ідеологічна багатоманітність, державна ідеологія, державна політика, юридична наука, наука адміністративного права, адміністративне право.

Постановка проблеми. Чи залежить розвиток юридичної науки від політики та ідеології, що панують в державі? «Так». Втім, особливості взаємовпливу та взаємодії науки адміністративного права, політики і державної ідеології у наукових джерелах чомусь не висвітлюються. Виключення складають випадки, коли задекларована в нормативно-правових актах державна політика потребує науково виважених обґрунтувань та рекомендацій. І тоді наука адміністративного права починає працювати на забезпечення ефективності реалізації державної політики у конкретній сфері суспільних відносин. Втім, значення науки адміністративного права не зводиться виключно до обслуговування державної політики з питань її реалізації та підвищення ефективності. Взаємодія і взаємовплив цих суспільно-державних явищ набагато складніший, але для того щоб їх розкрити, слід розглядати науку адміністративного права не через призму «паспорта спеціальності», що було модно в радянські часи та залишається доречним у діяльності спеціалізованих вчених рад по захисту докторських дисертацій і

сьогодні, а через призму уточнення об'єкту і предмету науки адміністративного права. Приємно, що такі дослідження починають з'являтися серед джерел науки адміністративного права [1].

Отже, аналіз взаємодії і взаємовпливу політики, державної ідеології та юридичної науки є актуальним для наукової спільноти, а також своєчасним для розуміння процесів, що відбуваються в нашому суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання взаємовпливу науки та політики піднімаються в різних напрямках наукового пізнання (історії, соціології, політології, правознавстві та ін.), зокрема у працях таких вчених як В. Андрущенко, Є. Бистрицький, В. Буян, К. Гольцман, Л. Губерський, Н. Дегтярьова, Д. Ідрісов, О. Макаренко, М. Осокін, Н. Слюсаревський, А. Соломаха, А. Сухарина, В. Таран, Л. Четверікова та ін.

Втім, через те, що ця проблематика знаходиться на стику юридичної науки та інших наук (філософії, історії, соціології тощо) її намагаються оминати в спеціальній літературі. Зміст же підручників з адміністративного права та дисертацій 90-х років минулого століття та, наприклад, 20-х років ХХІ століття показують, зміст та напрями науки адміністративного права постійно змінювались. І ці зміни були обумовлені, в першу чергу, змінами в політиці нашої держави. Важливо подивитися на ці процеси політично неупереджено та оцінити їх з точки зору наукової об'єктивності.

Мета статті. Метою написання статті є розкриття особливостей взаємодії та взаємовпливу один на одного політики, державної ідеології та юридичної науки на прикладі науки адміністративного права.

Виклад основного матеріалу. Сучасна юридична наука настільки захопилася обслуговуванням політичних цілей і цінностей, які пропонуються суб'єктами політики та підтримуються більшістю населення нашої країни, що поступово перетворюється в ідеологічний інструмент забезпечення реалізації державної політики в Україні. Такий стан речей породжує небезпечні пастки для майбутнього розвитку національної юридичної науки.

Слід підкреслити, що вплив політики на природничі (фізика, хімія, біологія та ін.) і природничо-гуманітарні науки (екологія, медицина, психологія та ін.) здійснюється зовсім не так як на гуманітарні науки (граматика, історія, політологія та ін.), до яких відноситься і правознавство (юридична наука). Наприклад, політика однієї держави чи групи держав може прискорити дослідження у певній сфері природничих чи природничо-гуманітарних наук для отримання найшвидших результатів для задоволення існуючих політичних потреб та досягнення задекларованих політичних цілей, або, навпаки, уповільнити такі дослідження. Історії людства відомі випадки щодо прискорення досліджень ядерного синтезу для вирішення геополітичних питань [2]. Сьогодні лідерство держав у політико-економічній сфері забезпечується дослідженнями у сфері штучного інтелекту. Такі дослідження прискорюються державною політикою як у США [3], так і окремих країнах Західної Європи [4]. Яскравим прикладом уповільнення досліджень стала наука психології, яка в Радянському Союзі розвилася лише однобоко, у сфері психіатрії, тоді як інші напрями знаходилися у занепаді.

Втім, політика сучасних держав, як правило, не впливає на зміст природничих чи природничо-гуманітарних наук, адже відкриття, яке було зроблене гро-

мадянином України у фізиці, стає надбанням всього світу, бо фізика є наукою, зміст якої не може змінюватись в залежності від національності чи громадянства особи, державних кордонів, політичного режиму чи форми правління в державі. Одним із останніх в людській історії прикладів негативного впливу державної ідеології на розвиток природничих чи природничо-гуманітарних наук є вплив марксистсько-ленінської ідеології, і то слід зазначити, що цей негативний вплив відбувався не на сутнісному, а на стилістичному рівні, тобто при обґрунтуванні відкриття у фізиці, науковець повинен був використовувати праці і висловлювання фундаторів марксистсько-ленінської ідеології, тоді як саме відкриття ставало вагомим для всього людства.

Зовсім по-іншому політика впливає на гуманітарні науки, навіть хочемо підкреслити, що цей вплив в більшій мірі негативний чим позитивний. Які відмінності існують?

По-перше, на зміст гуманітарних наук суттєво впливає політичний режим, що існує в країні, та державна політика. Яскравим прикладом є наука «Історія України», адже до 1990 року це був один варіант історії України, з 1991 по 2013 роки – другий варіант, а з 2014 року по сьогодні – третій. Не здивуємось, якщо через п'ять років українському суспільству запропонують четвертий варіант історії України.

Подібні процеси відбуваються і з юридичною наукою України. Особливо це помітно по науці адміністративного права, адже до 1990 року це одна система знань про адміністративно-правові явища, з 1991 по 2000 роки – це хаотично-мінливі знання про адміністративно-правові явища, а з 2000 року по сьогодні це синтез оновлених знань про адміністративно-правові явища, які є реакцією на зміни в політиці держави. Більш того, є науковці, які взагалі пропонують викинути із національної пам'яті радянський етап розвитку науки адміністративного права, що є зайвим підтвердженням залежності науки адміністративного права від політичних процесів у суспільстві [5]. В цьому сенсі хочемо навести власні думки і висновки, які були зроблені ще у далекому 2012 році:

- «наступництво в науці – явище об'єктивне і полягає в тому, що при виникненні нової теорії адміністративного права зміст знань, які заперечуються, не відкидається повністю, а може зберігатися у вигляді альтернативних паралельно існуючих концепцій по відношенню до основної нової теорії адміністративного права» [5, с. 133];

- «повне ігнорування якогось одного етапу, як це сьогодні відбувається з радянською адміністративною наукою, буде свідчити про розрив зв'язків наступництва сучасної науки адміністративного права з попередніми її етапами» [5, с. 133].

По-друге, досягнення гуманітарних наук зазвичай не є надбанням всього людства, а являють собою здобутки національного масштабу, які втрачають своє значення за межами території України. Наприклад, наука «Історія України» має надзвичайно велике значення в Україні, але втрачає своє значення за її межами. Більш того, окремі історичні факти та події, історичні особистості по-різному трактуються у історіях країн світу. Тобто гуманітарні науки завжди мають національно-регіональне забарвлення, а їхній зміст обумовлюється державною політикою.

Досягнення, які були отримані в юридичній науці України, можуть стати надбанням всього людства тільки при дотриманні однієї умови – будуть стосуватися загальнолюдських цінностей та загальносвітових проблем (права людини, демократичні принципи функціонування держави, міжнародне право та відносини і ін.). У всіх інших випадках, досягнення юридичної науки є лише здобутками української юридичної науки. Обумовлено це тим, що юридична наука, як і наука «Історія України» має національно-регіональне забарвлення, а її зміст обумовлений державною політикою.

В наукових джерелах з адміністративного права є намагання окремих науковців надати своїм висновкам загальносвітове та загальнолюдське значення. Наприклад, А. А. Пухтецька у 2009 році спробувала поєднати досягнення адміністративної науки країн ЄС із здобутками української юридичної науки. Мова йде про дисертацію «Європейські принципи адміністративного права та їх запровадження в законодавстві України» [6]. Втім, такі дослідження в адміністративному праві, по-перше, є скоріше виключенням із правила, ніж правилом, а, по-друге, за своєю суттю залишаються національно-регіональними (стосуються лише націй країн ЄС та європейського регіону) та політично-обумовленими (обумовлені політикою ЄС).

Таким чином, здобутки нашої науки адміністративного права це надбання, які мають значення лише для України та її суспільства. В обмежених випадках вони можуть бути корисні в європейському регіоні, але позбавлені загальносвітowego і загальнолюдського значення.

Отже, гуманітарні науки, до яких відносяться юридичні науки та така галузева наука як «адміністративне право», як було доведено вище, суттєво залежать від політичного режиму та політики в державі. Виникає доречне питання – як повинні співвідноситись, взаємодіяти та співіснувати між собою державна політика (її цілі і орієнтири) та наука адміністративного права, щоб не допустити виникнення і господарювання в цій науці однієї пануючої (обов'язкової) ідеології, яка, наприклад, була притаманна науці радянського адміністративного права?

В цьому сенсі слід згадати положення ст. 15 Конституції України, яка наголошує: «Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова» [7, ст. 15].

Ці конституційні норми не заперечують факту існування в Україні державної ідеології. Втім, дане твердження потребує додаткової аргументації з нашого боку.

Кожна особистість має свою, так звану, «життєву філософію», яка визначається наступним чином в наукових джерелах:

- «спосіб бачення себе, світу і навколишніх людей» [8];
- «це в першу чергу, спосіб інтерпретації людиною того, що з нею відбувається, це особлива форма саморефлексії, результатом якої є відповідь людини на непрості запитання: “заради чого я живу?”, “в чому полягає моє призначення у житті?”, “як мені організувати власне життя?”» [9, с. 140];
- це набір «життєвих орієнтирів, цінностей й прагнень» [10, с. 283], які розкривають божественну природу особи чи її низинну (диявольську) сутність.

На нашу думку, «життєва філософія особистості» це набір цінностей, прагнень і орієнтирів, якими особа керується у повсякденному житті для виправдан-

жавної політики. Державна ідеологія може бути максимально концентрованою в нормативно-правових актах у вигляді державної політики у певних сферах суспільного життя [12; 13], а може набувати форм м'якого права (у вигляді побажань і рекомендацій) [14; 15].

Отже, державна ідеологія в Україні існує, що не суперечить положенням ст. 15 Конституції України. Вона суттєво впливає на процес розвитку науки адміністративного права, втім, не перетворюється в єдину обов'язкову ідеологію в сфері юридичної науки. Обумовлено це наступними чинниками.

По-перше, вибір теми наукового дослідження це індивідуальний процес кожного науковця. На цей процес суттєво впливають свідомість, рівень знань і культури особи, а також опосередковано можуть впливати інші фактори (поради наукового керівника чи наукового консультанта, державна ідеологія, офіційно затверджена тема кафедри та ін.). Якщо науковець через дослідження адміністративно-правових явищ хоче поліпшити чи вдосконалити механізм втілення державної ідеології у реальне життя суспільства, то обирає тему, яка тісно пов'язана із існуючою в країні державною ідеологією [16; 17]. Якщо ж науковця не цікавлять адміністративно-правові засади та механізми впровадження державної ідеології у життя суспільства, то він обирає будь-яку іншу тему, яка є важливою для розвитку адміністративного права, але не має тісного зв'язку із державною ідеологією [18; 19].

По-друге, наука адміністративного права це не тільки система загально визнаних і усталених знань про адміністративно-правові явища, а й процес постійної конкуренції ідей, концепцій і підходів, що автоматично унеможливорює ідеологічну одноманітність у поясненні і трактуванні тих чи інших адміністративно-правових явищ та процесів. Гуманітарні науки так побудовані, що на заміну одного наукового світогляду з часом приходять інші, який краще пояснює процеси у житті суспільства ніж попередній. Такі зміни у науковому світогляді не можливі були б без забезпечення багатоманітності та конкурентної спроможності наукових ідей.

Втім, в науці адміністративного права можна зустріти тенденції, які притискують ідеологічну багатоманітність.

Так, однією із засад сучасної державної ідеології в Україні є євроінтеграційний шлях України. В Преамбулі до Конституції України цей шлях був визначений наступним чином: «Підтверджуючи європейську ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України» [7] Верховна Рада України приймає Основний Закон України.

Зрозуміло, що зміни, які відбулися в Преамбулі Конституції України в 2019 році, потребували не просто наукового осмислення, а розробки науково виважених підходів та засобів щодо їхнього впровадження у реальне життя. Чим і скористалася більшість адміністративістів, які почали пропонувати своє бачення реалізації цих конституційних положень у сфері адміністративно-правового регулювання. З'явилися комплексні дослідження, які або цілком були присвячені даній проблематиці, або частково (у межах одного розділу чи підрозділу праці) звертали увагу на необхідність залучення в національне законодавство загальноєвропейських підходів. Втім, до цих процесів приєдналися процеси психологічного характеру (бажання не виділятися із усього загалу адміністративістів,

через призму уточнення об'єкту і предмету науки адміністративного права, що вже давно не робилося в комплексних дослідженнях в Україні.

Вплив політики на природничі (фізика, хімія, біологія та ін.) і природничо-гуманітарні науки (екологія, медицина, психологія та ін.) здійснюється зовсім не так як на гуманітарні науки (граматика, історія, політологія та ін.), до яких відноситься і правознавство (юридична наука).

Політика сучасних держав, як правило, не впливає на зміст природничих чи природничо-гуманітарних наук, адже відкриття, яке було зроблене в цих науках, стає надбанням всього світу, бо, наприклад, фізика є наукою, зміст якої не може змінюватись в залежності від національності чи громадянства особи, державних кордонів, політичного режиму чи форми правління в державі. По-іншому політика впливає на гуманітарні науки: 1) на зміст гуманітарних наук суттєво впливає політичний режим, що існує в країні та державна політика; 2) досягнення гуманітарних наук зазвичай не є надбанням всього людства, адже вони мають національно-регіональне забарвлення, а їхній зміст обумовлюється державною політикою.

Життєва філософія особистості це набір цінностей, прагнень і орієнтирів, якими особа керується у повсякденному житті для виправдання своїх вчинків та бездіяльності у минулому та в умовах сьогодення, а також для обґрунтування своїх дій чи бездіяльності у майбутньому. Подібну життєву філософію (державну ідеологію) має і кожна держава як політико-територіальна організація суспільства, адже будь-яка суверенна держава має свій специфічний набір цінностей, інтересів, прагнень і орієнтирів, якими вона керується у повсякденному житті як у внутрішньодержавній політиці, так і у міждержавних відносинах.

Державна ідеологія в Україні існує, що не суперечить положенням ст. 15 Конституції України, і вона суттєво впливає на процес розвитку науки адміністративного права.

Список використаної літератури

1. Соломаха А. Г. Етапи становлення та сучасні тенденції розвитку науки адміністративного права: дис. ... док-ра юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запорізький національний університет. Запоріжжя. 2024. 420 с.
2. Атомна бомба. Е-Велика українська енциклопедія. URL: https://vue.gov.ua/Атомна_бомба.
3. Трамп змінює регулювання штучного інтелекту – новий підхід до ШІ в США. LBK&P: LAW FIRM. Публікація від 10 лютого 2025 року. URL: <https://lbplegal.com/uk/трамп-змінює-регулювання-штучного-ін/>.
4. Велика Британія перезапускає інститут штучного інтелекту під новою назвою та з новими цілями. Fintech insider. Публікація від 14 лютого 2025 року. URL: <https://fintechinsider.com.ua/velyka-brytaniya-perezapuskaye-institut-shtuchnogo-intelektu-pid-novoyu-nazvoyu-ta-z-novymy-czilyamy/>.
5. Миколенко О. І. Наступництво в науці адміністративного права. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. № 2 (частина 1). 2012. С. 129-134.
6. Пухтецька А. А. Європейські принципи адміністративного права та їх запровадження в законодавстві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. НАН України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2009. 20 с.
7. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
8. Життєва філософія / Енциклопедія практичної психології. Психологіс. URL: <http://>

- psychologis.com.ua/zhiznennaya_filosofiya-1.htm.
9. Чугуєва І. Є., Мороз Р. А. Життєва філософія «slow life» як чинник безпечного психологічного простору особистості. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2022. Випуск 3. С. 139-143.
 10. Починок Л. Життєва філософія як засіб самовикриття героя. Іван Огієнко і сучасна наука та освіта : серія філологічна. 2019. Вип. XVI. С. 283-286.
 11. Сухарина А. А. Принципи співвідношення наукового та ідеологічного знання у політичній науці: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01 - теорія та історія політичної науки. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів. 2020. 209 с.
 12. Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: Закон України від 13.12.2022 р. Відомості Верховної Ради. 2023. № 46. Ст. 116.
 13. Про засади державної антикорупційної політики на 2021-2025 роки: Закон України від 20.06.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.
 14. Рекомендації Правлінню Національного банку України щодо проблем кредитування та шляхів його активізації: Рішення Ради Національного банку України від 28.01.2020 р. № 1-рд. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr001500-20#Text>.
 15. Рекомендації для зниження ризику шахрайських операцій: Лист Національного банку України від 04.07.2018 р. № 57-0009/36366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3636500-18#Text>.
 16. Олефір В. І. Державна міграційна політика України (організаційно-правовий аспект): дис. ... док-ра юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2005. 497 с.
 17. Сенченко Л. В. Адміністративно-правове регулювання демографічної політики в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Київ, 2011. 202 с.
 18. Голоядова Т. О. Організаційно-правові аспекти управління персоналом в акціонерних товариствах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право. Національний університет внутрішніх справ. Харків, 2002. 212 с.
 19. Агєєв О. В. Прокурор як суб'єкт адміністративного процесу: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2006. 170 с.

References

1. Solomakha A. H. (2024). Etapy stanovlennya ta suchasni tendentsiyi rozvytku nauky administratyvnoho prava: dys. ... dok-ra yuryd. nauk: 12.00.07 – administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo. Zaporiz'kyy natsional'nyy universytet. Zaporizhzhya. 420 s. [in Ukrainian].
2. Atomna bomba. E-Velyka ukrayins'ka entsyklopediya. URL: https://vue.gov.ua/Atomna_bomba [in Ukrainian].
3. Tramp zminyuye rehulyuvannya shtuchnoho intelektu – novyy pidkhid do SHI v SSHA. LBK&P: LAW FIRM. (10.02.2025 roku). URL: <https://lbplegal.com/uk/tramp-zminyuye-rehulyuvannya-shtuchnoho-in/>. [in Ukrainian].
4. Velyka Brytaniya Perezapuskaye instytut shtuchnoho intelektu pid novoyu nazvoyu ta z novymy tsilyamy. Fintech insider. (14.02.2025 roku). URL: <https://fintechinsider.com.ua/velyka-brytaniya-perezapuskaye-instytut-shtuchnogo-intelektu-pid-novoyu-nazvoyu-ta-z-novymy-czilyamy/> [in Ukrainian].
5. Mykolenko O. I. (2012). Nastupnytstvo v nautsi administratyvnoho prava. Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Yurydychni nauky. № 2 (chastyna 1). S. 129-134 [in Ukrainian].
6. Pukhtets'ka A. A. (2009). Yevropeys'ki pryntsypy administratyvnoho prava ta yikh zaprovadzhennya v zakonodavstvi Ukrayiny: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 -

- administrativne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo. NAN Ukrainy, Instytut derzhavy i prava im. V. M. Korets'koho. Kyiv. 20 s. [in Ukrainian].
7. Konstytutsiya Ukrainy (1996). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. № 30. St. 141. [in Ukrainian].
 8. Zhyttyeva filosofiya / Entsyklopediya praktychnoyi psykholohiyi. Psykholohis. URL: http://psychologis.com.ua/zhiznennaya_filosofiya-1.htm. [in Ukrainian].
 9. Chuhuyeva I. Ye., Moroz R. A. (2022). Zhyttyeva filosofiya «slow life» yak chynnyk bezpechnoho psykholohichnoho prostoru osobystosti. Dniprovs'kyi naukovy chasopys publichnoho upravlinnya, psykholohiyi, prava. Vypusk 3. S. 139-143 [in Ukrainian].
 10. Pochynok L. (2019). Zhyttyeva filosofiya yak zasib samovykryttya heroya. Ivan Ohiyenko i suchasna nauka ta osvita : seriya filolohichna. Vyp. XVI. S. 283-286 [in Ukrainian].
 11. Sukharyna A. A. (2020). Pryntsypy spivvidnoshennya naukovocho ta ideolohichnoho znan-nya u politychniy nautsi: dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.01 - teoriya ta istoriya politych-nyoi nauky. L'vivs'kyi natsional'nyy universytet imeni Ivana Franka. L'viv. 209 s. [in Ukrainian].
 12. Pro osnovni zasady derzhavnoyi polityky u sferi utverdzhennya ukraiyins'koyi natsional'noyi ta hromadyans'koyi identychnosti: Zakon Ukrainy vid 13.12.2022. Vidomosti Verkhovnoyi Rady. 2023. № 46. St. 116 [in Ukrainian].
 13. Pro zasady derzhavnoyi antykoruptsiynoyi polityky na 2021-2025 roky: Zakon Ukrainy vid 20.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>. [in Ukrainian].
 14. Rekomendatsiyi Pravlinnu Natsional'noho banku Ukrainy shchodo problem kredytu-vannya ta shlyakhiv yoho aktyvizatsiyi: Rishennya Rady Natsional'noho banku Ukrainy vid 28.01.2020 № 1-rd. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr001500-20#Text>. [in Ukrainian].
 15. Rekomendatsiyi dlya znyzhennya ryzyku shakhrays'kykh operatsiy: Lyst Natsional'noho banku Ukrainy vid 04.07.2018 № 57-0009/36366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v3636500-18#Text>. [in Ukrainian].
 16. Olefir V. I. (2005). Derzhavna mihratsiyina polityka Ukrainy (orhanizatsiyno-pravovyy aspekt): dys. ... dok-ra yuryd. nauk: 12.00.07 – teoriya upravlinnya; administrativne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo. Natsional'na akademiya vnutrishnikh sprav Ukrainy. Kyiv. 497 s. [in Ukrainian].
 17. Senchenko L. V. (2011). Administrativno-pravove rehulyuvannya demohrafichnoyi poli-tyky v Ukraini: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 – administrativne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo. Vidkrytyy mizhnarodnyy universytet rozvytku lyu-dyny «Ukrayina». Kyiv. 202 s. [in Ukrainian].
 18. Holoyadova T. O. (2002). Orhanizatsiyno-pravovi aspekty upravlinnya personalom v aktsionernykh tovarystvakh: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 – teoriya upravlinnya; administrativne pravo i protses; finansove pravo. Natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. 212 c. [in Ukrainian].
 19. Ahyeyev O. V. (2006). Prokuror yak sub'yekt administrativnoho protsesu: dys. ...kand. yuryd. nauk: 12.00.07 – teoriya upravlinnya; administrativne pravo i protses; finansove pravo; informatsiyne pravo. Kharkivs'kyi natsional'nyy universytet vnutrishnikh sprav. Kharkiv. 170 s. [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.03.2025 р.

O. I. Mykolenko, Doctor of Juridical Sciences, Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University
Head of the Department of Administrative and Commercial Law
24/26 Frantsuzkyi Blvd, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: O.Mykolenko@onu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9755-9454>

POLITICS, STATE IDEOLOGY AND LEGAL SCIENCE: PROBLEMS OF INTERACTION AND MUTUAL INFLUENCE ON THE EXAMPLE OF ADMINISTRATIVE LAW SCIENCE

Summary

The article reveals the peculiarities of the interaction and mutual influence of politics, state ideology and legal science on each other using the example of the science of administrative law. It is emphasized that the significance of the science of administrative law is not reduced exclusively to serving the state ideology on issues of its implementation and increasing efficiency. The interaction and mutual influence of these social and state phenomena is much more complex, but in order to reveal them, the science of administrative law should be considered through the prism of specifying the object and subject of the science of administrative law, which has not been done in comprehensive studies in Ukraine for a long time. It is proved that the influence of politics on natural sciences (physics, chemistry, biology, etc.) and natural and human sciences (ecology, medicine, psychology, etc.) is carried out in a completely different way than on the humanities (grammar, history, political science, etc.), which also includes jurisprudence (legal science). In particular, the policy of modern states, as a rule, does not affect the content of natural or natural-humanitarian sciences, because the discovery made in these sciences becomes the property of the whole world, because the content of such sciences does not change depending on the nationality or citizenship of the researcher, state borders, political regime or form of government in the state. In another way, politics affects the humanities: 1) the content of the humanities is significantly influenced by the political regime that exists in the country and state policy; 2) the achievements of the humanities are usually not the property of all mankind, because they have a national-regional color, and their content is determined by state policy. It is proposed to define the life philosophy of an individual as a set of values, aspirations and guidelines that a person is guided by in everyday life to justify his actions and inaction in the past and in the present, as well as to justify his actions or inaction in the future. Each state as a political and territorial organization of society has a similar philosophy of life (state ideology), because any sovereign state has its own specific set of values, interests, aspirations and guidelines, which it is guided by in everyday life both in domestic politics and in interstate relations. It has been proven that a state ideology exists in Ukraine, which does not contradict the provisions of Article 15 of the Constitution of Ukraine, and it significantly affects the process of development of the science of administrative law.

Keywords: politics, ideological diversity, state ideology, state policy, legal science, science of administrative law, administrative law.